

Konjunkturbarometer Q1 2024

Tillväxten kom av sig

Trots en stark avslutning på föregående år, har den svenska kemiorienterade industriproduktionen inlett 2024 med lägre försäljningsvolymerna än förväntat. Medan exporten visade en positiv utveckling, särskilt inom kemisk industri och raffinaderier, blev utvecklingen på hemmarknaden en besvikelse i första kvartalet.

Försäljningsvolymerna årets första kvartal för svensk kemiorienterad industriproduktion (en femtedel av svensk industri) levde inte upp till egna högt ställda prognoser. En stark avslutning på 2023 bidrog säkerligen till att spå på förväntningarna som de uttrycktes i prognosen för Q1 i ett försäljningsindex på 114.

Det sammanvägda utfallet i Q1 (inrikes- och utrikesförsäljning) landade på ett indexvärde strax över 100, vilket är detsamma som

oförändrade försäljningsvolymerna mätt i årstakt.

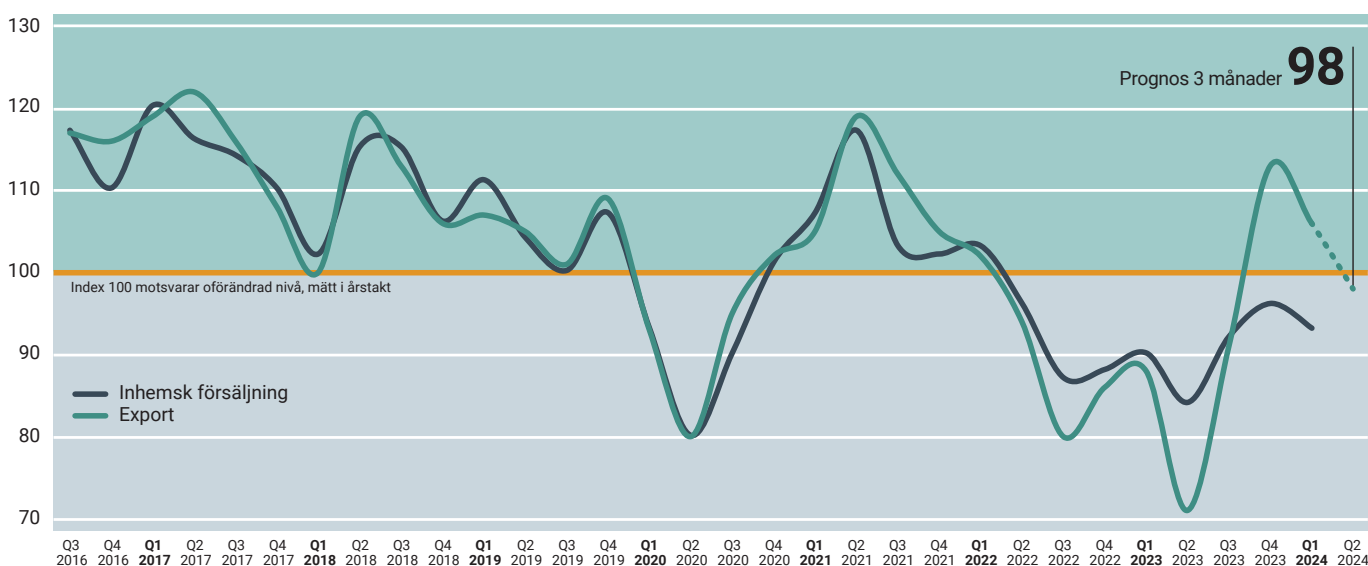
Utvecklingen i Q1 var dock tudelad vad gäller leveranserna från svensk plast-, gummi-, kemi-, läkemedelsindustri samt raffinaderier. Den spretade dels inbördes mellan branscherna, dels i hur tillväxten mellan inrikes- och utrikesförsäljning utvecklades.

Summerat för alla IKEM-branscher växte exportvolymerna något i kvartalet. Inom kemiindustrin och raffinaderierna var tillväxten

som tydligast. Plast- och gummiindustrin ökade svagt och inom läkemedelsindustrin var tillväxten oförändrad. Försäljningen på hemmarknaden utvecklades svagt. För kemi- och läkemedelsindustrin spelar hemmarknaden mindre roll medan plast- och gummiindustrin samt raffinaderierna är betydligt mer beroende av hemmarknaden. Plast- och gummiindustrin tappade där tydligt i försäljningsvolym. Den svaga försäljningen i kvartalet låg inte med i företagets prognos.

Bild 1. Ikem-index för perioden Q3 2016–Q1 2024 över inhemsk försäljning samt export.

Volym i årstakt. Indexvärden under 100 markerar avmattning (kontraktion). Källa: IKEM

Knappt sex av tio medlemsföretag angav att kvartalet kom in under prognos från kvartalsskiftet Q4/Q1. Inom kemiindustrin och raffinaderierna blev utfallet, totalt sett, endast något litet svagare än förväntat.

Produktionskostnaderna kvar på 2023 års nivå

Produktionskostnaderna för IKEM:s branscher var oförändrade under kvartalet, dvs kostnaderna för insats- och råvara, energi och transporter låg kvar på 2023 års nivå.

Världsmarknadspriserna på olika insatsvaror kom ned under kvartalet, men för svenska inköpare åts delar av den gynnsamma utvecklingen upp av en svagare SEK. Underliggande kunde dock plast- och gummiföretagen räkna hem lägre kostnader på inköp av råvara och energi i kvartalet.

Svag tysk industrikonjunktur smittar av sig

Produktionsprognosen från medlemsföretagen för Q2 andas inte alls samma optimism som i Q4-rapporten. Totalt sett väntas inte kvartalet uppvisa någon produktionstillväxt alls utan snarare falla tillbaka något (index 98). De försiktiga prognoserna från IKEM:s medlemsföretag sammanfaller med olika rapporter om ett "tillfälligt" hack i den globala konjunkturs återhämtning. Kanske allra tydligast så inom EU dit drygt hälften av exporten från IKEM:s industrier går. Exempelvis skrev IMF i sin aprilprognos ned tillväxten i Eurozonen för innevarande år. Detta i jämförelse med utsikterna de lämnade så sent som i januariprognosen. Tillväxten inom Eurozonen 2024 spås i den uppdaterade prognosen till försiktiga 0,8 procent.

Inte minst märks den ekonomiska snålblåsten på företagets enskilt viktigaste exportmarknad, Tyskland. Den tyska industrin är inne i en svag period, tyngda av landets elförsörjningsshaveri. Under inledningen av året (januari-februari) minskade produktionsvolymerna i den tyska industrin med 5 procent. För svensk plast-, gummi- och kemiindustri är detta nedslående. Tyskland är kemiindustrins absolut viktigaste marknad med

Bild 2. IKEM-index uppbruten på delbransch.

Q1 2024. Index 100 motsvarar neutral utveckling, årstakt. Värden under 100 representerar en minskning. Maxvärde 150, minvärde 50. Källa: IKEM

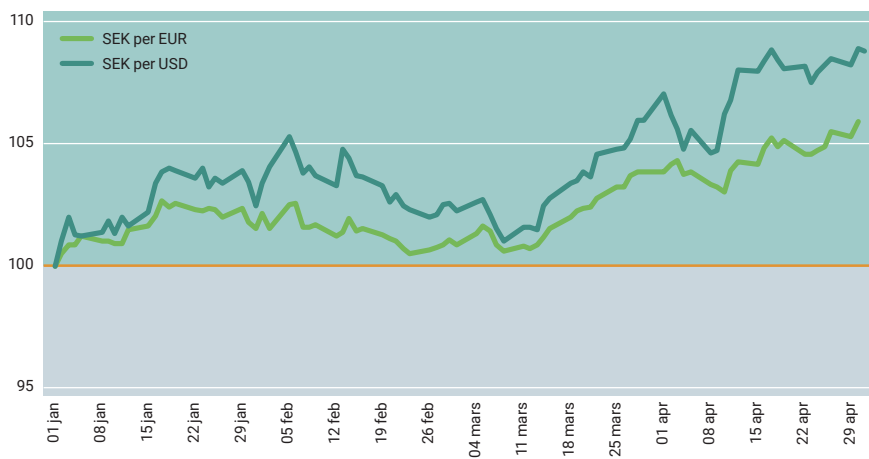
	Inhemsk leveranser, volym	Leveranser till exportmarknaden, volym	Antal anställda	Investeringar	Kostnaden för rå/insatsvara	Kostnad för energiförbrukning (el/gas)	Kostnad för transporter	Företagets lönsamhet (EBIT-marginal)
Plast/gummi	78	103	107	106	87	87	108	103
Läkemedel	100	100	100	123	100	100	100	100
Kemi/raff	86	114	105	91	101	104	107	102
IKEM totalt	93	106	102	110	98	100	103	100

Bild 3. I förhållande till företagets produktionsprognoser från fjärde kvartalet, hur slutade första kvartalet? Källa: IKEM

	Plast/gummi	Kemi/raff	Läkemedel	Totalt
Mycket bättre	9%	1%	0%	1%
Bättre	18%	18%	1%	7%
I linje med prognos	16%	49%	98%	65%
Sämre	56%	4%	1%	14%
Mycket sämre	0%	27%	0%	13%

Bild 4. SEK utveckling mot EUR och USD sedan januari 2024.

Indexvärde över 100 innebär en försvagning av den svenska kronan. Källa: Macrobond

Bild 5. Mätt i årstakt, hur ser företagets prognos ut för de kommande 3 månaderna avseende produktionen (volym), antal anställda och inköpspriser? Källa: IKEM

	Produktion (volym)	Antal anställda	Priser på energi (gas/el)	Priser på rå-/insatsvara
Plast/gummi	103	104	95	100
Läkemedel	100	100	100	100
Kemi/raff	96	103	86	104
Totalt	98	101	95	102

14 procent av exporten 2023. För plast- och gummiindustrin kvalar landet in som nummer två, efter Norge på plats ett.

Men eftersom Tyskland är EU:s industrinav blir påverkan av en svag tysk industrikonjunktur större än vad Sveriges exportstatistik med landet skvallrar om. Mycket av den svenska varuexporten tar omvägar via andra EU-länder. Den tyska "hickan" märks således både direkt och indirekt på förutsättningarna för IKEM:s medlemmar.

Det är också svårt att se någon snar lösning på den tyska och energikrävande tillverkningsindustrins dilemma: att vara i händerna på en svårbegriplig tysk energipolitik som avvecklar kärnkraften samtidigt som EU:s klimatpolitik stakar ut vägen mot neutrala utsläpp 2055. Tysk energimix är idag alltför beroende av brunkol och andra fossila energikällor. Hur Tyskland och tysk industri ska komma ur den egentillverkade "energifällan" är svårt att se, vilket således också innebär ett sänke för hela EU:s tillverkningsindustri. IKEM:s branscher är inget undantag.

EU:s inre marknad levererar

Som redan påpekats är den inre marknaden av avgörande betydelse för svensk kemiorienterad tillverkningsindustri. Exportandelen till EU för delbranscherna plast-, gummi-,

Bild 6. Exportandelen till Tyskland för delbranscherna inom IKEM. Värde 2023. Källa: SCB

	Raffinaderi	Kemi	Läkemedel	Plast/gummi	IKEM totalt
Tyskland	4%	14%	15%	9%	11,5%

kemiindustri och raffinaderier är gott och väl över 50 procent.

Samtidigt är de flesta medlemsföretagen inne på att det finns fortsatt outnyttjad potential på den inre marknaden, varför dess relativa betydelse kan öka ännu mer framöver. Att EU också alltmer kan ses som en utvidgad svensk hemmarknad blir också uppenbart när i princip samtliga medlemsföretag anger att de kan göra sina affärer inom EU utan stöta på några handelshinder. Precis så som den inre marknaden var tänkt att fungera.

Många pusselbitar krävs för den gröna omställningen

I likhet med den tyska tillverkningsindustrin står också svensk tillverkningsindustri inför stora utmaningar på vägen mot klimatneutralitet. Till exempel en osäkerhet kring utbyggnaden av svensk energiproduktion och hur den ska matcha den växande efterfrågan.

Det finns dock en rad olika förutsättningar som måste vara på plats för att svenska kemiorienterade industriföretag ska våga

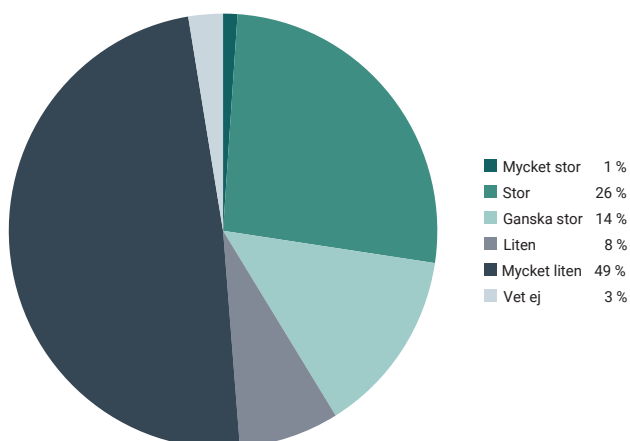
och kunna investera för att möta kommande utsläppskrav. Vi bad medlemsföretagen utgå från en lista över 14 svenska produktionsförutsättningar, "ramvillkor", och peka ut de tre viktigaste för att svensk kemiorienterad industri skall kunna nå klimatneutralitet. Som de tre viktigaste placerade sig:

1. Politisk stabilitet
2. Elförsörjningens stabilitet
3. Bolagsskatter

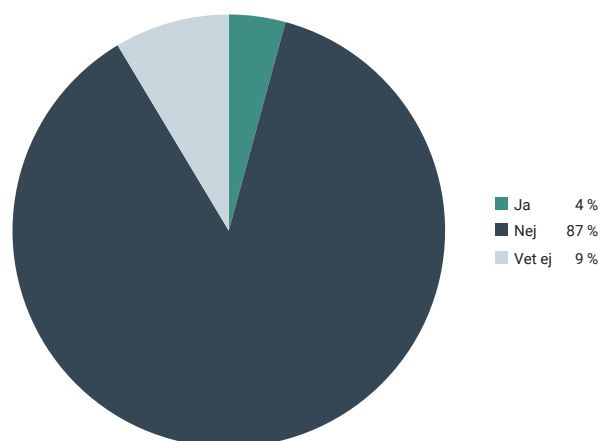
Att elförsörjningens stabilitet skulle kvala in som ett av de tre viktigaste ramvillkoren är inte förvånande. Energiberoendet är stort och växande. Att politisk stabilitet placerade sig som det enskilt viktigaste ramvillkoret är kanske lite mer oväntat. Men vid närmare eftertanke är det inte så konstigt då industrin behöver långsiktiga förutsättningar, också vid regeringsskiftet över blockgränsen.

Alla industriföretag med investeringscykler på 10-30 år värdesätter tydliga spelregler och det garanteras allra bäst i ett land

Bild 7. Hur bedömer ni att den outnyttjade försäljningspotentialen på den inre marknaden (EU) ser ut? I förhållande till dagens volymer är den: Källa: IKEM

Bild 8. Stöder ert företag på någon typ av handelshinder för att sälja varor och tjänster på den inre marknaden (EU)? Källa: IKEM

med en hög grad av politisk stabilitet. Den tredje variabeln är de svenska bolagsskatterna. Sverige har under de senaste fyra decennierna gått från att vara ett extremt högbeskattande land till att idag vara mer som alla andra. Sverige har inte råd att utmärka sig med högre bolagsskatter än konkurrerande länder och måste därför vara vaksam om vad som sker på skattefronten i omvärlden.

Hur presterar Sverige?

Frågan är hur företagen menar att Sverige presterar vad avser de tre viktigaste ramvillkoren.

Drygt hälften av företagen anger att villkoren är uppfyllda. Drygt en tredjedel menar däremot att de inte är det. Sannolikt väger ett missnöje med den svenska elförsörjningens stabilitet ganska tungt bakom de svaren. Det är ett stort jobb Sverige har framför sig vad gäller att befästa

och förbättra produktionsförutsättningarna för svensk industri i klimatomställningen. Kanske kan man tillåta sig att konstatera att glaset är halvfyllt snarare än halvtomt. Nu gäller det att fylla upp den andra halvan och hoppas att svensk industri väljer Sverige för kommande decenniernas miljardinvesteringar.

Utmaningarna framöver är stora på en rad olika sätt. Men IKEM:s branscher är på ett sätt ganska luttrade när det handlar om hur företagets verksamhet skall bedrivas för att följa med och leva upp till lagstiftarnas krav.

Att tillverkningsindustrin i Sverige och resten av världen måste ställa om är det inga industriföreträdare som motsätter sig. Tvärtom råder en febril aktivitet bland företagen att hitta nya vägar för att minimera utsläpp och miljöpåverkan. Men en risk som en alltför detaljreglerande lagstiftning kan föra med sig är att

Bild 9. För en framgångsrik produktionsomställning, i vilken grad är de tre svenska ramvillkor ni angett som de viktigaste uppfyllda? De är:

Källa: IKEM

Uppfyllda med marginal	0%
Uppfyllda	54%
Inte uppfyllda	35%
Långt ifrån uppfyllda	11%

den tar död på den initiativkraft som många företag sitter på när de försöker hitta dessa ”nya vägar”.

Bland IKEM:s medlemmar anser en dryg tredjedel att ny industri-påverkande lagstiftning inte ger tillräcklig flexibilitet för att uppfylla lagstiftningens krav.

Inga vägar borde uteslutas för att nå fram till målet om en hållbar och klimatneutral svensk industriproduktion. ■

IKEM:s konjunkturbarometer

IKEM:s medlemsföretag verkar inom det breda spannet av plast-, gummi-, kemi- och läkemedelsproduktion. Branschens totala förädlingsvärde uppgår till en femtedel av den totala industriproduktionen i Sverige. Exportvärdet var 475 miljarder kronor 2022. Samtliga redovisade svar, där annat ej anges, från konjunkturenkäten är omsättningsviktade med företagets omsättning. Konjunkturbarometern sammanställs av Carl Eckerdal, chefekonom och redovisas för varje kvartal.

Har du frågor om Konjunkturbarometern?

Kontakta gärna Carl Eckerdal, chefekonom på carl.eckerdal@ikem.se eller 070-497 11 98.

Prenumerera på Konjunkturbarometern

Prenumerera på Konjunkturbarometern på ikem.se/konjunkturbarometern eller skicka ett mejl till nyhetsbrev@ikem.se